

FIȘA DISCIPLINEI
ANUL UNIVERSITAR
2024-2025

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie ortodoxă pastorală Teologie ortodoxă didactică

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Studiul Vechiului Testament I	2.2. Cod disciplină	OLR1121
2.3 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian		
2.4 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian		
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	1
		2.7 Tipul de evaluare (E/C/VP)	E
		2.8 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					7
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					22
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					11
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					0
3.7 Total ore studiu individual	19				
3.8 Total ore din planul de învățământ	56				
3.9 Total ore pe semestru	75				
3.10 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu este cazul
4.2 de competențe	• Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• Realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze o bună orientare în textul Sfintei Scripturi; • Să cunoască conținutul doctrinar al celor două religii care au textul biblic ca fundament: iudaismul și creștinismul; • Să demonstreze capacități reale de creare a unui discurs apologetic; • Să dezvolte abilități pedagogice focusate pe tematica biblică vechitamentară; • Să dispună de aptitudini dialogic irenice; • Să deprindă regulile de cercetare pe surse textuale.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze capacitatea de conexare a cunoștințelor dobândite în cadrul cursului cu ansamblul disciplinelor studiate, precum și cu activitatea profesională pe care urmează să o desfășoare; • Să demonstreze capacitatea de sistematizare și actualizare a conținutului învățării.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Să introducă studentul în sfera cunoașterii istoriei textului sacru vechitamentar, a noțiunilor de canon, cărți anaginoscomena, cărți apocrife. • Să fixeze noțiunea de revelație ca fundament al abordării Sfintei Scripturi. • Să sprijine studentul în identificarea temeiurilor învățăturilor dogmatice și moral-religioase din textele Sfintei Scripturi.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să elucideze sensul noțiunilor teologice specifice terminologiei teologiei biblice, hermeneuticii biblice și sintezei teologic-dogmatice; • Să creeze posibilități de acces la sursele textuale primare; • Să dezvolte capacitățile de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Noțiuni introductive: definirea arealului general al disciplinei; definirea isagogiei biblice; repere metodologice și bibliografice generale; Istoria textului Vechiului Testament; Canonul cărților Vechiului Testament; Inspirația Sfintei Scripturi	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
2. Repere generale de hermeneutică și exegeză creștină și iudaică: sensurile Sfintei Scripturi (sensul literal, sensul anagogico-spiritual, sensul alegoric, sensul tipic); principii exegetice; calitățile interpretului; perspective hermeneutice moderne	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
3. Istoria universală a omenirii și istoria lui Israel: locul și rolul lui Israel în cadrul revelației; etapele istoriei lui Israel și etapele constituirii canonului biblic vechitamentar	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
4. Introducere în cărțile Pentateuhului: <i>Torah</i> lui Moise și centralitatea ei în canonul biblic	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
5. <i>Facerea</i> – istoria patriarhilor – modele ale credinței și ale deschiderii lucrării lui Dumnezeu	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
6. Raportul lui Dumnezeu cu lumea văzută: crearea lumii	prelegere, dezbateri sau	2 ore fizice

(Fac. 1, 1-2,4a)	discuție colectivă	
7. Antropologia (crearea omului, nemurirea sufletului, asemănarea cu Dumnezeu, căderea omului, orizontul restaurării)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
8. Legământ și Patriarhi: făgăduință, responsabilitate și pronie; Noe și reînnoirea legământului (conceptul de legământ, legământul noahitic, responsabilitate, pronie); Patriarhii și făgăduințele lui Dumnezeu (alegerea și chemarea lui Avram, seminția lui Avram, simbolistica schimbării numelui lui Avraam, repetarea făgăduinței, Isaac – reînnoirea făgăduinței, Iacob și Esau – binecuvântarea furată, Iacob – scara minunată și făgăduința)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
9. <i>Ieșirea</i> – instituționalizarea monoteismului și a legăturii cultice om – Dumnezeu; Monoteism: „Eu sunt Cel ce sunt” (Ieș. 3,14); „Domnul Dumnezeuul tău este singurul Domn” (Deut. 6,4)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
10. <i>Levitic</i> – sfânt și sfințire. Noțiunea de sfânt și sfințenie, sfințenia lui Dumnezeu, sfințenia împărtășită/împărtășibilă (Lev. 19,2); legile sfințeniei – instituirea cultului iudaic	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
11. <i>Numeri</i> – teocentric și alunecare; Relația tip-antitip: Șarpele de aramă (Num. 21,5-9), iuninca roșie (Num. 19,1-22), apa din stâncă (Num. 20,2-13)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
12. <i>Deuteronomul</i> – omiletică/catehetică, testamentar și mărturisirea credinței (Shema)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
13. Învățătura despre Dumnezeu: unitatea lui Dumnezeu, ființa și spiritualitatea lui Dumnezeu, atributele lui Dumnezeu; providența divină, revelația, legământul.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
14. Profeții mesianice în Pentateuh (<i>Fac.</i> 3,15; 9,25-26; 12,2-3; 22,17-18; 49,10; <i>Num.</i> 24,17; <i>Deut.</i> 18,15)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Importanța cunoașterii conținutului Sfintei Scripturi Prezentarea cerințelor și criteriilor de alcătuire a lucrării de seminar/laborator	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
2. Familiarizarea cu principalele noțiuni de isagogie vechitestamentară	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
3. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al protopărinților Adam și Eva	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
4. Strategii de evitare a conflictului social bazate pe texte scripturistice	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
5. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Noe	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
6. Strategii de diminuare a conflictului social bazate pe texte scripturistice	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
7. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al patriarhilor: Avraam, Isaac și Iacob	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
8. Strategii de confruntare în conflictul social bazate pe texte scripturistice	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice

9. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al matriarhelor: Sarra, Rebeca și Rahaela	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
10. Soluționarea conflictului social prin reinterpretare, având ca reper textele scripturistice	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
11. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al profetului Moise	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
12. Soluționarea conflictului social prin reorientarea atenției înspre sine, având ca reper textele scripturistice	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
13. Exodul poporului ales din Egipt spre Țara Făgăduinței. Etape și evenimente	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
14. Soluționarea conflictului social printr-o abordare categorică, având ca reper textele scripturistice	expoziitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice

9. Bibliografie

Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahleediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperatibus H. P. Ruger et J. Zieglerediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editiotertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, DeutscheBibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

Resurse patristice:

1. *Biblia Patristica*, Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique, 5. vol., Edition du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1986-1991.
2. Origen, *Omilii și adnotări la Exod*, trad. de Adrian Muraru, Ed. Polirom, Iași, 2006, 479 p.
3. Sf. Athanasie al Alexandrie, *Despre întruparea Cuvântului*, în „PSB”, vol. 21, trad. de Dumitru Stăniloae, București, EIBMO, 1987.
4. Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre viața lui Moise*, în „PSB”, vol. 29, trad. de Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, EIBMO, București, 1982.
5. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere I-II*, în „PSB”, vol. 21-22, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1987, 1989.
6. Sf. Iustin Martirul, *Dialog cu iudeul Tryphon*, în „PSB”, vol. 2, trad. de Teodor Bodogae, București, EIBMO, 1980.
7. Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, în „PSB”, vol. 17, trad. de Dumitru Fecioru, București, EIBMO, 1986.

Lucrări de referință, comentarii biblice, studii:

1. Chirilă, Ioan (coord.), Abrudan, Dumitru, Semen, Petre, Oancea, Constantin, Onișor, Remus, Basarab, Mircea, *Introducere în Vechiul Testament* (București: Basilica, 2018), 870 p.
2. Breck, John, *Sfânta Scriptură în Tradiția Bisericii*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
3. Chirilă, Ioan, *Fragmentarium exegetic filonian II, Nomothetica – repere exegetice la Decalog*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2003, 174 p.
4. Chirilă, Ioan, *Fragmentarium exegetic filonian*, Ed. Limes, Cluj Napoca 2002.
5. Chirilă, Ioan, Pașca-Tușa, Stelian, Onețiu, Elena, „Reconstitution of Melchizedek's history in rabbinic and christian traditions,” *JSRI* 48 (2017): 3-15.
6. Chirilă, Ioan, *Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
7. Ciurea, Mihai, „Figura lui Moise și importanța legii mozaice în scrierile Noului Testament,” *MO* 5-8 (2015): 201-212.
8. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, 1996.
9. H.G. Gadamer, *Adevăr și metodă*, Ed. Teora, București, 2006.

10. Iatan, Cristian, „Crearea lumii și a omului. Perspectiva biblică patristică și cea biblică modernă. Repere fundamentale,” *ST* 4 (2017).
11. Ioan Chirilă, „Noțiunea de „popor ales” în gândirea veterotestamentară, neotestamentară și patristică”, în *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai” – Theologia Orthodoxa*, nr. 1-2/1995, pp. 9-17.
12. Jinga, Constantin, „Cartea Ieșirea, într-o re-lectură de secol XX: Arnold Schoenberg, *Moses und Aron* (1927),” *AB* 4-6 (2017): 44-48.
13. Jinga, Constantin-Ioan, „Cetățile de scăpare – o meditație biblică despre valoarea și sensul vieții,” în *Ecoul inefabilului*, ed. Simona Constantinovici, Gilda Valcan, Ciprian Valcan (Cluj-Napoca: Napoca Star, 2014), 94-107.
14. Medan, Adrian, „Ritual și legislație în celebrarea Sărbătorii Corturilor,” *AB* 7-9 (2015): 43-58.
15. Mihăilă, Alexandru, „Holy War in Deuteronomy 20,” *Analele Universității „Eftimie Murgu” din Reșița. Fascicola de Științe Social-Umaniste*, 2 (2013): 30-39.
16. Mihăilă, Alexandru, „În multe rânduri și în multe chipuri”. *O scurtă introducere ortodoxă în Vechiul Testament* (Iași: Doxologia, 2017).
17. Moisescu, Iustin, *Sf. Scriptură și interpretarea ei în opera Sf. Ioan Hrisostom*, Ed. Anastasia, București, 2003.
18. Moș, Grigore Dinu, „Tohu Wabohu în Genesis 1, 2. Kabbalistic, Patristic and Modern Exegesis,” *Studia TO* 2 (2017): 5-20.
19. Munteanu, Liviu Galaction, *Pentateuhul în fața criticii moderne*, Tipografia Eparhiei, Cluj, 1937, 57 p.
20. Neaga, Nicolae, *Hristos în Vechiul Testament, Însemnări pe marginea textelor mesianice*, Sibiu, 1944.
21. Ricoeur, Paul, *Eseuri de hermeneutică*, trad. de Vasile Tonoiu, Ed. Humanitas, București, 1995.
22. Vatamanu, Cătălin, Shema Israel... (Deut. 6, 4-9): mărturie a lui Dumnezeu Cel Unul și Unic,” în *Mărturisirea de credință - locul și rolul ei în Tradiția Bisericii Ortodoxe*, ed. Ion Vicovan et. al. (Iași: Doxologia, 2013).
23. Vladimir Prelepceanu și colab., *Studiul Vechiului Testament*, Manual pentru Institutele teologice, Ed. Renașterea, Cluj Napoca, 2003.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Însușirea și utilizarea registrului terminologic și conceptual propriu disciplinei. • Asimilarea informațiilor fundamentale privitoare la Vechiul Testament. • Înțelegerea instrumentelor și a finalității procesului de interpretare a Scripturii în mediul ortodox. 	Examen scris, condiționat la de predarea portofoliului propus în cadrul orelor de seminar.	80%
11.5 Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea și însușirea problematicei tratate la curs și seminar. • Capacitatea de a integra într-un discurs propriu conceptele asimilate. • Flexibilitatea în abordarea exercițiilor 	Prezentarea unui portofoliu realizat pe parcursul semestrului.	20%

	tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor dar și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri.		
--	---	--	--

11.6 Standard minim de performanță

Cunoașterea sumară a conținutului Vechiului Testament, cu accent pe Pentateuh, și a noțiunilor de *revelație*, *inspirația Sfintei Scripturi*, *canonul Sfintei Scripturi*, a elementelor de critică textuală (metoda istorico-critică), a temelor teologice principale.

Data completării

20.04.2024

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament